

William MacDonald

Comentariu I biblic al credinciosu lui

VECHIUL TESTAMENT

Traducerea din engleza, tehnoredactarea computerizata și grafica:
Doru Motz

cLv
Christliche
Literatur-Verbreitung e. V.
Postfach 11 01 35-33661 Bielefeld

Prefata autorului

Scopul *Comentariului Biblic al Credinciosului (CBC)* este de a oferi cititorului creștin obișnuit cunoștințe de bază privitoare la Vechiul Testament (VT).

CBC mai are și scopul de a trezi în cititor delectarea și gustul pentru aceste cărți neglijate. În măsura să-l determine să se adîncească în studierea comorilor inepuizabile cuprinse în ele. Deși cercetătorii erudiți vor găsi, sper, hrană pentru sufletele lor, ei vor da dovadă de înțelegere dacă vor lua în considerare faptul că volumul de față nu se adresează în primul rând lor.

Cu excepția cartilor Psalmi, Proverbe și Eclesiastul, expunerea conținutului VT se face, în general, „paragraf-cu-paragraf” nu „verset-cu-verset”. Comentariile asupra textului sunt însoțite de aplicații practice ale adevărilor spirituale și, acolo unde este cazul, de un studiu tipologic.

Pasajele care îndreaptă privirea cititorului spre venirea Răscumparatorului sunt scoase în evidență și tratate mai amănunțit.

Cartile Psalmi, Proverbe și Eclesiastul sunt dezbătute verset cu verset, fie pentru că nu se pretează la condensare, fie pentru că majoritatea credincioșilor doresc să le studieze mai aprofundat.

Am încercat să confruntăm textele problematice și să oferim explicații alternative, acolo unde a fost posibil. O sumedenie de texte au dat multă bataie de cap comentatorilor și trebuie să marturisim că în privința acestora continuăm „să vedem ca într-o oglindă, încetare.”

Cu mult mai important decât orice comentariu este *însuși Cuvântul lui Dumnezeu*, așa cum este acesta iluminat de Duhul Sfânt al lui Dumnezeu. Fără el nu este nici viață, nici creștere, nici sfîntenie, nici slujire vrednică de primit. De aceea, se impune cu imperiozitate să-l citim, să-l studiem, să-l memorăm, să medităm asupra lui și, mai presus de toate, să-l ascultăm și să-l împlinească în viața noastră. După cum a spus cineva: „Ascultarea este organul cunoașterii spirituale.”

INTRODUCEREA REDACTORULUI

„Nu dispretuiti comentariile!" Acesta a fost sfatul oferit de un profesor de studii biblice studentilor sai de la *Emmaus Bible School* (devenit între timp colegiu biblic) la sfârșitul anilor 50. Cel puțin unul dintre studenții săi s-a adus aminte de aceste cuvinte, în cele trei decenii scurse de atunci. Profesorul la care m-am referit este William MacDonald, autorul *Comentariu-lui Biblic al Credinciosului*. Studentul nu a fost altul decât subsemnatul, redactorul Comentariului, Arthur Farstad, pe atunci un biet student în anul întâi, care nu citise până atunci decât un singur comentariu — *In the Heavens* (o lucrare asupra epistolei apostolului Pavel către Efeseni), scris de Harry A. Ironside. Citind însă comentariul de față, seara de seară, în timpul vacanței de vară, tânărul Art Farstad a descoperit adevărată semnificație a unui comentariu.

Ce este un comentariu?

Ce este, de fapt, un comentariu? Și de ce nu trebuie să-l disprețuim? Recent un publicist creștin de marcă a întocmit o listă cu *cincisprezece* genuri de lucrări biblice, care nu trebuie să lipsească de pe masa oricărui

cercetător studios al Cuvântului Sfânt. Nu trebuie să surprindă însă faptul că unii eretici nu știu prin ce se deosebește un comentariu de o Biblie de studiu, de pildă, sau chiar de o concordantă, un atlas sau un dicționar biblic — pentru a numi doar patru din cele cincisprezece lucrări esențiale pentru studierea Cuvântului lui Dumnezeu.

Un comentariu, după cum sugerează în sus termenul, *comentează* sau oferă (în cazul cel mai fericit) explicații utile asupra unui text biblic, fie verset cu verset, fie paragraf cu paragraf. Unii creștini nu vor să aibă nimic de a face cu comentariile, spun-

nSnd: „Eu nu vreau sa aud declt
cuv&ntul rostit, iar ca lectura
prefer sa citesc Tnsasi Biblia!" La
prima vedere, pare o atitudine
cucernica, dar nu este! CSci un
comentariu nu face altceva decat
s& aştearn& pe hartie eel mai bun
(si, in acelasi timp, eel mai di-ficil)
gen de expozitiune biblica,
anume predarea şi predicarea
Cuv&ntului lui Dumnezeu la rand,
verset cu verset. Unele co-
mentarii (ca de pilda eel al
autorului anterior mentionat,
Ironsides) nu sunt altceva dec&t
adevarate predici redactate sub
forma tiparita. In plus, cultura
biblic& in limba engleza a fost
binecuvantata cu o sumedenie de
prezentari ale Cuv&ntului lui
Dumnezeu dintre cele mai
str& lucite, provenind din toate
epocile crestinismului, compuse
initial intr-o mare varietate de
limbi. Din pa-cate, multe dintre
acestea sunt atat de lungi, atat de
invechite si dificil de parcurs
inc&t crestinul obisnuit pierde in

curand apetitul de a continua
studierea lor. De aceea, s-a sim-
tit nevoia acuta a unei lucrari de
genul *Comentariului Biblic al
Credinciosului*.

Genuri de comentarii

Teoretic, orice persoan& pe
care o inte-reseaz& Biblia ar
putea scrie un comentariu — ceea
ce explica faptul ca exists o gam
a at&t de variata de comentarii,
de la cele ex-trem de liberate
p&na la cele foarte cdn-
servatoare. *Comentariul Biblic al
Credinciosului* (n.tr. la care ne
vom referi de acum incolo prin
acronimul CBC) este o lucrare
foarte conservatoare, prin
aceasta inte-legandu-se faptul
ca Biblia este acceptat& drept
Cuv&ntul lui Dumnezeu inspirat si
in-failibil, intru totul suficient
pentru credin&a si practica
crestina.

Un comentariu se poate situa
fie pe o

S

**Introducerea
redactorului**

poziție foarte tehnică (continând, de pildă, detalii privitoare la gramatică limbilor greacă și ebraică), fie pe o poziție generală, de ansamblu. CBC se situează cam la jumătatea distanței dintre aceste două extreme. Chestiunile de ordin tehnic care se cer neapărat explicate au fost grupate în note separate, plasate la sfârșitul capitolelor, dar s-a avut grijă să nu se evite explicarea pasajelor dificile sau aplicarea convingătoare a învțăturilor pertinente, problemele de amănunt ale textelor fiind astfel tratate într-o manieră corespunzătoare. Stilul domnului MacDonald este adănc ancorat în prezentarea expozitivă a Cuvântului lui Dumnezeu. Scopul urmărit este de a produce nu doar credincioși de duzină, ci *ucenici* (sau *discipoli*).

Comentariile diferă între ele și în funcție de tabără teologică din care provin - conservatoare sau liberals, protestantă sau romano-catolică, premilenistă sau amilenistă. CBC este conservator, protestant și premilenist.

Modul recomandat de utilizare

CBC poate fi abordat în mai multe moduri. Noi sugerăm însă următoarea ordine de abordare:

Cercetarea prin rasfoire. Dacă sunteți un cititor pasionat al Scripturii, veți constata că e o plăcere să rasfoiți această carte, citind câte un pasaj de aici și colo, pentru a vă face o imagine mai clară asupra unei cărți din Biblie.

Citirea unui fragment separat. Poate un verset sau un paragraf din Biblie nu vă este clar și ați dori lamuriri suplimentare asupra lui. Recurgeti la *Comentariul Bibliei al Credinciosului*, căutând explicația pasajului respectiv și, negreșit, veți găsi o un ma-

terial bogat, care raspunde ceritelor dvs.

O doct'r'ma. Daca v-ati angajat in stu-diarea unui anumit subiect, cum ar fi saba-tul, botezul, alegerea sau Sfanta Treime, cSutati-pasajele din cadrul Comentariului care se ocupa de aceste subiecte. Exista o tabla de materii pe subiecte. Apelati la con-cordanta pentru a localiza cuvintele cheie in masura sa va conduca la textele de baza Tn care este tratat subiectul respectiv.

O carte din Biblie. Poate ca parcurgeti tmpreuna cu clasa din care faceti parte la \$coala Duminicala sau cu toata adunarea o carte din Noul Testament, de la Tnceput pahalasfarsjt. Vetidobandi cunostintede mare pret pentru dumneavoastra, pe care lc puteti Tmpartasi si altora, daca veti lectura, Tnprealabil, explicatia textului biblie respectiv, asa cum o gasiti tn CBC. (Desigur, daca responsabilul grupului de studiu folo-se^te CBC ca text de baza, veti putea ape l a la alte doua comentarii suplimentare!)

Volumul integral, in cele din urma, fie-care crestin trebuie sa se straduiasca sa ci-teasca *intreaga Biblie*. Lectura integrals a Bibliei fl va pune pe. cititor Tn fata unor texte dificile, pe care un comentariu conservator, de genul CBC-ului, le va trata cu toata atentia, facilitand Tntelegerea lor.

Studiul biblie va parea, probabil, la Tnceput folositor, dar oarecum arid, neTm-bietor. Dar continuarea cu perseverenta a studiului va aduce, in cele din urma, satis-factia mult dorita, ca studiul sa fie nu numai util, ci si o adevarata delectare!

Sfatul domnului MacDonald acum treizeci de ani a fost: „Nu dispretuiti comentariile." Acum, dupa ce am parcurs, cu toata atentia, Comentariul sau, Tn vederea corelarii cu recent aparuta editie *New King James Version* a Bibliei, pot face Tnca un pas, recomandiindu-vi-1 cu toata caldura!

Ilustratii și tabele

Figuri

1. Arca lui Noe.....	39
2. Turnul Babel.....	46
3. Muntele Sinai.....	99
4. Planul Tabernacolului	106
5. Pieptarul.....	107
6. Mobilierul Tabernacolului	116
7. Amplasarea triburilor in tabara israelita.....	156
8. Araba	164
9. Raul Iordan.....	217
10. Regii si profetii lui Israel si Iuda.....	330
11. Tunelul lui Ezechia.....	370
12. Planul Templului lui Solomon.....	400
13. Valea Esdraelon	417
14. Zidul lui Neemia	437
15. Cadrul istoric al cartilor de Tntelep-ciune și poezie.....	458
16. Viziunea lui Ezechiel cu tronul asezat pe un car.....	947
17. Templul lui Ezechiel	969
18. Poarta Istar.....	983

Tabele

1. Descendentii lui Adam.....	44
2. Psalmii mesianici.....	494
3. Calea spre remnoire.....	936

Harti

1. Natiunile din Geneza 10.....	45
2. Tinuturi stravechi din Biblie	47
3. Pamantul Fagaduintei.....	49
4. Calatoria lui Iosif m Egipt.....	67
5. Fuga lui Moise in Egipt si revenirea lui In aceasta tara.....	84
6. Exodul si calatoriile copiilor lui Israel	91
7. Din pustiu in Canaan.....	172
8. imprejurimile Canaanului Central.....	f 78
9. Cuceririle lui Iosua.....	219
10. Judecatorii lui Israel.....	239
11. David urmarit de Saul	279
12. Ierusalim: Cetatea lui David.....	296

13. Regatul davidic.....	312
14. Imperiul lui Solomon: cele douasprezece districte	321
15. Un regat divizat.....	336
16. Viata lui Hie.....	338
17. Imperiul babilonian, cca. 560 T.Cr.....	371
18. Campaniile lui Nebucadnetar impotriva lui Iuda.....	377
19. Raspandirea faimei lui Solomon	399
20. Repatrierea din exil	425
21. Imperiul persan, cca. 500 T.Cr.....	446
22. Locuri mentionate in Psalmi	495
23. Denumiri geografice in Cantarea Cantarilor.....	836
24. Profetii lui Israel si Iuda.....	851
25. Cslatoria lui Ieremia in Egipt.....	928
26. Imperiul Grec al lui Alexandra Macedon	988
27. Controlul Ptolemaic asupra Palestinei.....	989
28. Controlul Seleucid asupra Palestinei.....	990
29. Palestina sub Romani.....	990
30. Amos: Locurile judecate de Dumnezeu.....	
1011	
31. Imperiul Asirian, cca. 650 i.Cr.....	
1022	
32. Denumirile geografice pe care s-au bazat jocurile de cuvinte in Mica.....	
1029	

Abrevieri

Abrevieri ale cartilor Bibliei

CdrfUe Vechiului Testament

Gen.	Geneza	2 Cro.	2 Cronici	Dan.	Daniel
Ex.	Exodul	Ezra	Ezra	Os.	Osea
Lev.	Levitic	Ne.	Neemia	Ioel	Ioel
Nu.	Numeri	Est.	Estera	Amos	Amos
Deut.	Deuteronom	Iov	Iov	Oba.	Obadia
Ios.	Iosua	Ps.	Psalmi	Iona	Iona
Jud.	Judecatori	Pro.	Proverbe	Mica	Mica
Rut	Rut	Ecl.	Eclesiastul	Naum	Naum
1	1 Samuel	Cant.	Cantarea	Hab.	Habacu
Sam.			CantSrilor		c
2	2 Samuel	Is.	Isaia	Tef.	Tetania
Sam.					
1 Re.	IRegi	Ier.	Ieremia	Hag.	Hagai
2 Re.	2Regi	PL	Plangeri	Zah.	Zahari
					a
1 Cro.	1 Cronici	Ez.	Ezechiel	Mai.	Maleah
					i

Cartile Noului Testament

Mat.	Matei	Ef.	Efesenii	Ev.	Evrei
Mar.	Marcu	Fil.	Filipeni	Iac.	Iacov
Lu.	Luca	Col.	Coloseni	1 Pe.	1 Petru
Io.	Ioan	1 Tes.	1 Tesaloniceni	2Pe.	2 Petru
Fapte	Faptele Apostolilor	2Tes.	2 Tesaloniceni	1 Io.	1 Ioan
Ro.	Romani	1 Tim.	1 Timotei	2Io.	2 Ioan
1 Cor.	1 Corinteni	2 Tim.	2 Timotei	3Io.	3 Ioan
2 Cor.	2 Corinteni	Tit	Tit	Iuda	Iuda
Gal.	Galateni	Filim.	Filimon	Apo.	Apocalips
					a

Alte abrevieri ale diverselor versiuni, traduceri si parafrazari ale Bibliei

ASV	American Standard Version	NEB	New English Bible
FWG	<i>Numerical Bible</i> a lui F.W. Grant	NIV	New International Version
JND	<i>New Translation</i> a lui John Nelson Darby	NKJV	New King James Version
KJV	King James Version	NRSV	New Revised Standard Version Revised Standard Version
—	Knox Version	RSV	Revised Version (Anglia)
LB	Living Bible	RV	<i>The Holy Scriptures</i>
	Moffatt Translation	—	(Jewish Publication Society) Today's English Version
NASB	New American Standard Bible	TEV	

Alte abrevieri

A.D.	<i>Anno Domini</i> , „Tn anui Domnuii nostru”, d.Cr.		nalul ebraic, a cartilor
Aram.	aramaica	marg.	Vechiului Testament)
cap.	capitol, capitole	masc.	text marginal
CBC	<i>Comentariu! Biblic al Credinciosului</i>	ins., mss.	masculin
cca.	circa, aproximativ	M	manuscris, manuscrise
cf.	<i>confer</i> , compara cu	MT	Tcxtul majoritar
d.Cr.	dupa Cristas	n.d.	Textul masoretic
de ex.	de exemplu	NIC	nedatat
ed.	editat, editie, editor		<i>New International Commentary</i>
edi.	editori	n-p.	nu se precizeazii locul publicarii
etal.	<i>et alii</i> , și altii	NT	Noul Testament
fern.	feminin	n.tr.	nota traducatorului
gr.	greacS	NU	NT grec a! <i>Nestle-Aland/Uni-</i>
ICC	<i>International Critical Commentary</i>		<i>ted Bible Societies</i>
ibid.	<i>ibidem</i> , in aceiasi loc, tot de acolo	P-. P ^a §-	pagina (paginile)
T.Cr.	Tnaintea de Cristos	trans.	tradus, traducator
lit.	literal, textual	v., ver.	versetul, versetele
LXX	Septuaginta (prima traducere in limba greaca, dupa origi-	vol.	volumul, volumele
		•vs.	<i>versus</i> , contra
		VT	Vechiul Testament

Transliteratia termenilor din ebraica

Intrucat *Comentariul Biblic al Credinciosului* a fost elaborat Tn principal pentru uzul credinciosului obisnuit, care nu a studiat deloc limba ebraica, foarte putini termeni ebraici au fost folositi Tn textul propriu-zis al comentariului, cu exceptia notelor finale, unde frecventa acestora e mai mare.

Alfabetul ebraic

Form	Forma	Transliterati	Denumirea	Prommtia
a		a		
3 0)	finald	b'(v)	Alef	'
1		g d	Beth	(inaudibil
0)			Girael) b
			Daleth	o
				a
				d ¹
n		h	He	h
i		w	Waw	w in engl. way ²
n		y	Zayin	z
		h	HStH	ch
V		t	Teth	t
5	1	y	Yod	y
		k(kh)	Kaf	k
		1	Lamed	1

)D		m	Mem	m
3	D	n	Nun	n
t>	1	s	Samek	s
V	*1	P(ph)	Ayin	(inaudibil)-'
a (3)		ts	Pe	P t
			TSadhe	
P	T	q	Qof	q
1		r	Resh	r
\y		s	Sin	s
VJ		sh	SHin	s
71 (Jl)		t(lh)	Taw	t ca <i>th</i> Tn engl. <i>thin</i> *

Consoanele

Ebraica Vechiului Testament are douazeci si doua" de litere, toate fiind consoane; sulurile biblice stravechi nu contineau vocale. Asa-numitele „puncte" pentru vocale au fost inventate si inserate Tn secolul al s,aptelea d.Cr. Scrierea Tn ebraica este de la dreapta la stSnga, deci exact invers decSt Tn engleza (si Tn romana).

Noi am folosit un sistem oarecum simplificat de transliteratie (similar celui utilizat Tn transliteratiile populare din Israel).

De exemplu, cSnd un *bath* se pronunta „v", am trecut un v Tn transliteratie, nu un *b* cu o liniuta sub el (*nevi'im*, nu *nebVim*). Intrucat diferenta de sunet dintre *he* (=h) si *heth* (=h gutural) este puternica, am adaugat un punct sub *h*, atunci cand reprezinta *heth* (=h).^s

Vocalele

lata cateva indicatii privitoare la pronuntia vocalelor: Vocalele *nemarcate* sunt scurte: a, e, i, o, u.

Vocalele marcate fie cu semnul diacritic lung (") fie cu un accent circumflex (") sunt vocale lungi.

NOTE FINALE

¹in ebraica moderna (israeliana) litera aceasta se pronunta totdeauna ca un „d”.

²in ebraica moderna litera aceasta se numeste *vav* si se pronunta ca un „v”.

³In timpurile biblice *'ayin* era un sunet gutural. De exemplu, termenul *Gaza* in ebraica originala incepea cu aceasta litera; se pare ca era destul de apropiata de un „g” tare, ceea ce i-a determinat pe elenisti s-o translitereze aici cu un *gamma*.

⁴In ebraica moderna litera aceasta se numeste *tav* si se pronunta ca un „t”.

⁵Acest lucru se face de obicei in reviste sau alte lucrari de specialitate.

Transliteratia cuvintelor din greaca

<i>Denumirea</i>	<i>Forma</i>	<i>Valoarea</i>	<i>Denumirea</i>	<i>Forma</i>	<i>Valoarea</i>
<i>in greaca</i>	<i>in greaca</i>	<i>fonetică</i>	<i>in greaca</i>	<i>in greaca</i>	<i>a fonetica</i>
alfa	α	a	nii	ν	n
beta	β	b	csi	ξ	· x
gamma	γ	g.ng	omicron	ο	o (scurt)
delta	δ	d	π	π	P
epsilon	ε	e (scurt)	ro	ρ	r
dzeta	ζ	dz	sigma	σ, ς	s
eta	η	e (lung)	tau	τ	t
theta	θ	th	upsilon	υ	uu
iota	ι	i	phi	φ	ph
kappa	κ	k	hi	χ	h(ch)
lambda	λ	l	psi	ψ	ps
mii	μ	m	omega	ω	o (lung)